

PM 2018: RVI (Dnr 110-1742/2017)

Ändrad retroaktivitet avseende efterlevandestöd

Remiss från Socialdepartementet

Svarstid den 19 januari 2018

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Efterlevandestöd enligt socialförsäkringsbalken lämnas som ett tillägg till eller i stället för barnpension till de barn vars föräldrar avlidit och är ett grundläggande skydd för ett barn vars ena eller båda föräldrar har avlidit. Efterlevandestöd får enligt nuvarande bestämmelser inte lämnas för längre tid tillbaka än två år före ansökningsmånaden. Socialdepartementet bedömer att den nuvarande retroaktiva tiden inom efterlevandestödet bör kortas ned då efterlevandestöd utgör ett grundskydd som ska garantera barnet en viss lägsta nivå. Regeringen föreslår att efterlevandestöd inte ska få lämnas för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. Socialdepartementet har remitterat promemorian till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till utredningens förslag till ändringar i lagstiftningen.

Mina synpunkter

Efterlevandestödet ska säkerställa att barn som förlorar en eller båda sina föräldrar har en ekonomisk grundtrygghet även om de endast har rätt till en låg, eller ingen, barnpension. Regeringen föreslår nu en begränsning av möjligheten att få efterlevandestöd retroaktivt, från nuvarande två år till sex månader. Tidigare har det funnits ett förslag om att begränsa den retroaktiva perioden till en månad.

Merparten av de som kommer att påverkas av den föreslagna förändringen är barn på flykt som kommer till Sverige utan sina föräldrar. Detta är en särskilt utsatt grupp

barn, inte minst de barn vars föräldrar inte längre är i livet. Att även dessa barn ska kunna tillförsäkras en grundläggande ekonomisk trygghet efter ankomsten till Sverige i det fall de beviljas uppehållstillstånd ser jag som självklart. Vi ska inte göra skillnad på barn och barn.

Med det sagt så anser jag att regeringens förslag är rimligt. De berörda barnen har under den tid de skulle kunna få retroaktivt efterlevandestöd fått sin grundläggande trygghet tillgodosedd genom insatser från socialtjänsten. Förslaget påverkar inte möjligheten att erhålla efterlevandestöd framledes utan endast retroaktivt. Jag har därför inget att erinra gentemot förslaget.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 10 januari 2018

ÅSA LINDHAGEN

Bilaga

Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Efterlevandestöd enligt socialförsäkringsbalken lämnas som ett tillägg till eller i stället för barnpension till de barn vars föräldrar avlidit och är ett grundläggande skydd för ett barn vars ena eller båda föräldrar har avlidit. Efterlevandestöd får enligt nuvarande bestämmelser inte lämnas för längre tid tillbaka än två år före ansökningsmånaden. Socialdepartementet bedömer att den nuvarande retroaktiva tiden inom efterlevandestödet bör kortas ned då efterlevandestöd utgör ett grundskydd som ska garantera barnet en viss lägsta nivå. Regeringen föreslår att efterlevandestöd inte ska få lämnas för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. Socialdepartementet har remitterat promemorian till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 december 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till utredningens förslag till ändringar i lagstiftningen. Föreslagna förändringar av bestämmelsen om efterlevandestöd väntas leda till att tillämpningen av bestämmelsen blir mer enhetlig och att risken för felaktiga dubbla ersättningar från stat och kommun minskar.

I promemorian Ändrade regler om retroaktivitet avseende efterlevandestöd föreslogs att retroaktiviteten skulle kortas ned till en månad före ansökningsmånaden. Om retroaktiviteten skulle kortas ned till en månad innebär det att det efterlevande barnet skulle vara tvungen att ansöka om efterlevandestöd i relativt nära anslutning till föräldrarnas bortgång för att inte gå miste om ersättning. Det skulle innebära en stor ansträngning för individen i en svår situation. Rimligare är, enligt stadsledningskontoret, sex månader. På så sätt tas större hänsyn till individen, samtidigt som syftet om harmonisering inom ersättningsystemen uppnås.

Konsekvenser för kommuner

De olika reglerna och eftersläpningen av retroaktivt utbetalt efterlevandestöd har även fått konsekvenser för kommunernas socialnämnder. Det är vanligt att barn vars ena eller båda föräldrar avlidit, särskilt de ensamkommande barnen, och barn till särlevande föräldrar som invandrat till Sverige får sin omsorg eller försörjning inom socialtjänsten under tiden utredning av efterlevandestöd alternativt underhållsstödet pågår. Eftersom att den retroaktiva perioden kan bli upp till två år eller mer kan utbetalningar av höga retroaktiva belopp ske och risken för dubbla ersättningar under den retroaktiva perioden är stor. Stadsledningskontoret är positivt till lagförslaget som innebär att de båda regelverken harmoniserar med varandra vilket bidrar till en ökad tydlighet, rättssäkerhet och förväntan av det sociala trygghetssystemet.

Förbud mot diskriminering

Stadsledningskontoret instämmer med att förslaget för en avgränsad grupp barn kan innebära en minskad trygghet och självständighet. Och andra sidan måste det vägas mot att barn som berörs av förslaget ofta har fått sin omsorg och försörjning ordnad via socialtjänsten under den aktuella tiden. Förslaget jämställer alla barn där ansökan krävs, och leder därmed inte till att barn diskrimineras på grund av kön, nationalitet eller ursprung.